



עפ"ת 51654/12/21 - נביל גנאים נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 51654-12-21 גנאים נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני: 145427/2020
לפני כבוד השופט מאזן דאוד
המערער נביל גנאים

נגד
המשיבה מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט לתעבורה בעכו (כב' השופטת אסתר טפטה גרדי) בתיק פ"ל 3533-04-20 מיום 14.12.2021.

פסק דין

1. בפני ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בעכו (כב' השופטת אסתר טפטה גרדי) מיום 14.12.21 שניתן בתיק פ"ל 3533-04-20.

ההליך בבית משפט קמא וגזר הדין ;

2. כנגד המערער הוגש כתב אישום, המייחס לו ביצוע עבירות של נהיגה בזמן פסילה - עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה תשכ"א-1961 (להלן: "**פקודת התעבורה**"), רישיון נהיגה פקע מעל שנתיים - עבירה לפי סעיף 10 א' לפקודת התעבורה ונהיגה ברכב ללא ביטוח - עבירה לפי סעיף 2 א' לפקודת רכב מנועי.

3. על פי הנטען בכתב האישום, ביום 4.4.20 סמוך לשעה 19.00, נהג המערער ברכב פרטי, תוצרת פורד, מספר רישוי - 85-218-59 בעיר סחנין בכביש פנימי מכיוון מזרח לכיוון מערב. המערער נהג ברכב באותה עת, על אף שהודע לו, בנוכחותו כי הוא פסול מלנהוג, פסילה שהוטלה עליו בתיק פל"א 7172-08-17 וזאת מיום 7.1.2019 למשך 22 חודשים, וכן הודע לו, כך נטען בכתב האישום, בנוכחותו שהוא פסול מנהיגה במסגרת תיק תת"ע 2251-02-17 וזאת מיום 10.2.20 למשך 12 חודשים.

עוד נטען בכתב האישום כי המערער נהג באותה עת ללא רישיון נהיגה תקף וזאת ביום 28.12.12 וללא תעודת ביטוח בת תוקף.



4. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בעניינו בקשה למעצר עד תום ההליכים. במסגרת הדיון בבקשה למעצר עד תום ההליכים שוחרר למעצר בית מלא באזוק אלקטרוני, החל מיום 13.4.20 ובהמשך בוטל המעצר באזוק אלקטרוני והומר למעצר בית חלקי בשעות הלילה על פי החלטה מיום 28.6.20.
5. תחילה המערער כפר בעובדות כתב האישום, אך בהמשך, ביקש לחזור בו מהכפירה, בית משפט קמא נעתר, בהחלטה מיום 21.3.21, לבקשת המערער והתיר לו לחזור בו מכפירתו.
6. המערער הודה בעובדות כתב האישום ביום 21.3.21 ובית המשפט הרשיע את המערער על יסוד הודאתו בעבירות שיוחסו לו. באותה עת ביקש ב"כ המערער הזמנת תסקיר שירות מבחן לעניין העונש.
7. ביום 20.10.21, הוגש בעניינו של המערער תסקיר, ממנו עולה שהמערער נשוי ואב ל-3, לא עובד, מודה במיוחס לו אולם מקבל אחריות פורמלית בלבד על מעשיו ואינו מבין לעומק את הבעייתיות בהתנהגותו.
8. בשל שלילת הנזקקות הטיפולית על ידי המערער ועל רקע התנהלותו קבע שירות המבחן שהסיכוי להישנות ביצוע עבירות דומות בעתיד הינו בינוני גבוה; ובאותה נשימה ציינה עורכת התסקיר התרשמותה בדבר פרמטרים המעידים על יכולתו של המערער להיכנס להליך שיקומי ולהיות מחויב אליו, אך נוכח שלילת הצורך בעריכת שינוי רגשי והתנהגותי בעזרת גורמי הטיפול, לא בא שירות המבחן בהמלצה טיפולית בעניינו.
9. בית המשפט לאחר ששמע טיעוני הצדדים לעונש, דחה את הבקשה לזמן חוות דעת של ממונה, ובמסגרת גזר דינו סקר את מדיניות הענישה הנהוגה, קבע בית המשפט כי בנסיבות העניין מתחם ענישה ההולם נע בין 7 חודשי מאסר ל- 20 חודשי מאסר וכן פסילה בת מספר שנים והפעלת מאסר מותנה במצבר או בחופף בנוסף לרכיבי ענישה נוספים.
10. בית המשפט לאחר שסקר את נסיבותיו האישיות, עברו ושקל את האמור בתסקיר השית על המערער **7 חודשי מאסר בפועל** ובתוך כך הפעיל את עונש המאסר המותנה לתקופה של 7 חודשים שנגזר על המערער בתיק אחר **לריצוי באופן חופף**. עוד הטיל בית משפט קמא מאסר על תנאי למשך 12 חודשים למשך 3 שנים וכן פסילה מלקבל או להחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 5 שנים, תוך הפעלת עונש פסילה על תנאי באופן חופף. כן הושת על המערער עונש פסילה על תנאי למשך 12 חודשים וקנס בסך 1,500 ₪ והתחייבות להימנע מלבצע עבירה של נהיגה בזמן פסילה על סך 10,000 ₪.
11. המערער לא השלים עם פסק דינו של בית משפט קמא והגיש את הערעור שבפניו, כאשר **במוקד של הערעור עונש המאסר בפועל**.



12. במסגרת הדיון בערעור, ולאחר שמיעת הצדדים, הוריתי על פי החלטה מיום 26.4.22 לזמן תסקיר משלים בעניינו של המערער, ביסוד החלטתי עמדה בקשתו של המערער בפני בית משפט קמא מיום 4.11.21, בשל טענתו כי הוא מוכן ורוצה בהליך הטיפול באמצעות גורמי מקצוע ובשל תקלה הוא הובן בצורה לא נכונה על ידי שירות המבחן.

תסקירי שירות המבחן:

13. ביום 25.5.22, הוגש תסקיר במסגרתו העריך שירות המבחן כי המערער ביטא חרטה עמוקה וכנה להתנהגות חוצה-גבולות במישור התעברותי וביקש הזדמנות נוספת לתיקון. נוכח העובדה כי המערער בעל יכולת תפקוד תקינה ובשל היותו בקשר עם שירות המבחן מאז מתן גזר הדין, בצירוף העובדה כי המערער שיתוף פעולה עם שירות המבחן ובשים לב כי במסגרת ההליך בו שולב הצליח המערער להתחבר ולהבין את התנהגותו הבעייתית והסכנה שכרוכה בה. נוכח כך, העריך שירות המבחן כי **חלה תזוזה ביכולתו ליטול אחריות לשינוי התנהגותי וכי הסיכון להישנות עבירות בתחום התעברותי פחת והפרוגנוזה השיקומית הינה טובה**. שירות המבחן ביקש לשלב בהליך הטיפול וביקש דחיית מועד הדיון על מנת להשלים את חוות דעתו.

14. ביום 18.10.22 הוגש תסקיר נוסף, בגדרו ציין שירות המבחן שהתרשם מהתנהלותו של המערער כאדם שמנהל אורח חיים נורמטיבי, משתדל לשמור על רצף תעסוקתי וכי קיומו של גזר הדין גרם לרתיעה ולחיבור להתנהגות פורצת גבול וכי עצם הקשר עם שירות המבחן מהווה גורם מציב גבולות עבורו. הדבר משליך גם על החרטה הכנה ביחס למעשיו. שירות המבחן סבור כי ההליך הטיפולי יש בו כדי לסייע למערער להרחיב את המודעות העצמית לדפוסי התנהגות מכשילים ולרכישת כלים להתמודד עמם ובתוך כך להפחית באופן משמעותי את הסיכון להישנות עבירות בעתיד. שוב פעם ביקש שירות המבחן ובשים לב לשיתוף פעולה עם המערער לשלב בהליך טיפולי וביקשו לדחות את הדיון בעניינו למשך 4 חודשים.

15. ביום 10.3.23 הוגש תסקיר מבחן מעודכן בגדרו צוין כי המערער שולב בקבוצה ייעודית בתחום התעבורה "קבוצת נסיעה במבחן", המערער התייצב לכל המפגשים, הגיע בזמן, היה פעיל במסגרת הדיונים, שיתף בהתנסויות אישיות ובסיפור העבירה בגינה הופנה, ועולה כי הוא הצליח להתחבר לקשיים הרגשיים שעמדו בבסיס החלטתו לנהוג ללא רישיון נהיגה ולבצע עבירות תעבורה.

16. עוד הוסיף שירות המבחן : **"בנוסף, אנו שמים לנגד עינינו כי נביל הינו אב אשר דואג למשפחתו, אשתו ובנותיו והערכה כי מאסר בפועל יש בו כדי לפגוע בדימוי ובתפיסתו העצמית ולפגוע ביחסים בתא המשפחתי. הערכה כי ההליך המשפטי וההליך הטיפולי כן גרמו לרתיעה ואף להבנה לחומרת מעשיו והבעייתיות שבהם, ונראה כי החרטה שמבטא בפנינו הינה כנה וכי אכן למד לקח מההליך אליו נקלע"**.



עוד הוסיף : "לצורך חיזוק הרצף השיקומי, שמירה על הרצף התעסוקתי, חיזוק היכולת התפקודית, שמירה על יחסים משפחתיים תקינים, לאור היות נביל אב, בן זוג של אישה הסובלת מבעיות בריאותיות ומפרנס משפחה... לצד הערכה כי ענישה בדמות מאסר בפועל יש בה לפגוע בו ברמה הרגשית, המשפחתית, ולחבר אותו לתת תרבות עבריינית".

17. שירות המבחן הגיע להמלצה לפיה יש להטיל על נביל ענישה בדמות צו של"צ בהיקף הנרחב של 250 שעות כפיצוי לחברה וכן להמיר את המאסר עליו בענישה שיקומית, ושירות המבחן יגיש בעניינו תכנית של"צ.

הכרעה

18. במוקד הערעור רכיב המאסר בפועל שהושת על המערער בגזר הדין.

19. המחוקק במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין קבע בסעיף 40 ד(א) כי ניתן לחרוג ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום, זאת כהאי לישנא:

"קבע בית המשפט את מתחום העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי פקודת המבחן [נוסח חדש] התשכ"ט-1969".

20. בית משפט קמא גזר את עונשו של המערער, ולא ניתן להצביע על טעות בפסק דינו, ההיפך, בית המשפט קמא התחשב במערער, הקל אותו בעת שקבע שעונש המאסר המותנה ירוצה באופן חופף. יחד עם זאת, תסקיר שירות המבחן שהונח לפתחו של בית המשפט לא אפשר, בחינה לעומק בתהליך השיקומי בשל העובדה כי המערער באותה עת, לא היה בשל להליך שיקומי ולא גילה כלשון התסקיר **"נזקקות טיפולית"** ועקב כך לא הייתה כל המלצה טיפולית בעניינו.

21. מבלי להמעיט מחומרת העבירה, השינוי המשמעותי שעבר המערער בהליך הערעור, כפי שמעיד על כך תסקירי שירות המבחן, מלמד כי קיים סיכוי שההליך הטיפולי סופו של יום ימנע חזרתיות בעבירות תעבורה מצדו של המערער ובכך גם המערער וגם החברה יצאו נשכרים. השינוי המשמעותי שעבר המערער בהליך דנן, תסקירי שירות המבחן החיוביים המלמדים על אופק שיקומי, מחייבים מסקנה לפיה עניינו של המערער נמנה עם אותם מקרים מיוחדים בהם נוטה הכף לכיוון התערבות ערכאת הערעור לטובת המערער, תוך העדפת **הפן השיקומי על פי שיקולי הענישה המחמירים**. ראו: ע"פ 5521/12 פלוני נ' מדינת ישראל, (23.1.14).



בנקודה זו יפים דבריו הבאים של כב' השופט מלצר בהחלטתו ברע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל:
"במקרים שבהם נרתם הנאשם להליך שיקומי, או מראה נכונות כנה לעשות כן - עשויים שיקולי השיקום אף לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול...".

22. כך במקרה דנן, גוברים שיקולי השיקום על שיקולי ההרתעה והגמול, זאת נוכח הירתמותו של המערער להליך השיקומי, תוך שהוא מראה נכונות כנה והתמדה במסגרת הליך השיקום, כפי שמצטייר ממקרא תסקיריו של שירות המבחן. ודוק, המערער מצוי במשך תקופה ממושכת במסגרת הליך טיפולי כדי להתמודד עם דפוסי התנהלותו במסגרת קבוצה טיפולית בשירות המבחן. תסקירי שירות המבחן מלמדים כי מדובר במערער המתגייס בכל מעודו למסגרת ההליך השיקומי.

23. לא אחת, עמד בית המשפט העליון בפסיקתו על חשיבות תרומתו של שירות המבחן במקרים כגון דא, תוך שהוא נותן משקל מהותי לתסקירי המבחן ולהמלצות הגלומות בהם ובכך נותן בית המשפט במקרים המתאימים מעמד של בכורה לאלמנט השיקום (ראו ע"פ 5713/10 **אקרמן נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 1.3.11)).

בנקודה זו יובהר כי במקרה דנן יש מקום לתת משקל מהותי לאמור בתסקיר שירות המבחן, אם כי אין מקום לאמץ באופן כולל את המלצת שירות המבחן, זאת נוכח חומרת העבירות בהן הורשע המערער. לפיכך, אין מקום להסתפק בהטלת צו של"צ על המערער, שכן מן הראוי להשית עליו את העונש שהושת עליו בבית משפט קמא, אך בשל שיקולי השיקום והשינוי המשמעותי שעבר המערער, המאסר בפועל שהושת עליו (7 חודשים בפועל) ירוצה בדרך של עבודות שירות, דבר שישקף את התייחסותו המחמירה של בית המשפט לעבירות שעבר המערער.

כידוע, סעיף 51ב(א) לחוק קובע כי **"בית משפט שגזר על נאשם מאסר בפועל לתקופה שאינה עולה על תשעה חדשים, רשאי להחליט, בגזר הדין, שהנידון ישא את עונש המאסר, כולו או חלקו, בעבודת שירות"**. כפי שנקבע בפסיקה, מדובר בפריבילגיה, המאפשרת ריצוי של מאסר בתנאים פתוחים, מחוץ לכותלי בית הסוהר, מקום בו ניתן להשיג את המטרות העונשיות של המאסר בדרך מועילה יותר לחברה ופוגענית פחות לעבריין(ראו: רע"פ 2052/23 **פלוני נ' מדינת ישראל**, 4.4.2023).

24. נוכח האמור לעיל, גובר בענייננו שיקול השיקום על פני יתר שיקולי הענישה ומצדיק התערבות ערכאת הערעור בגזר דינו של בית משפט קמא, ולהורות על ריצוי עונש המאסר שהושת על ידי בית משפט קמא 7 חודשי מאסר בעבודות שירות.



25. סיכומי של דבר, אני מקבל את הערעור באופן חלקי, עונש המאסר יעמוד על 7 חודשי מאסר בפועל, אשר ירוצו על ידי המערער בדרך של עבודות שירות בעמותת השלום בסכנין, כאמור בחוות דעת הממונה על עבודות שירות מיום 4.4.2023

לצורך קליטה והצבה, המערער יתייצב ביום 07.06.2023 בשעה 8:00 ביחידת ברקאי עבודות שירות, שלוחת צפון, בסמוך לבית סוהר מגידו.

המערער מוזהר בזאת לבקשת הממונה על עבודות שירות כי במהלך ריצוי עבודות השירות יהיה נתון למעקב של בדיקות, המערער מוזהר כי כל הפרה של תנאי עבודות השירות תהווה עילה להפסקת עבודות השירות ולריצוי יתרת העונש במאסר בפועל.

ניתן היום, כ"ו ניסן תשפ"ג, 17 אפריל 2023, בהעדר הצדדים.